

Redactioneel

HET EUROCOMMUNISME : ADIEU ?

Luidens de resoluties van het zeventiende congres van de Italiaanse Communistische Partij (PCI) laat deze partij zich – *de facto* – niet langer inschrijven in wat de laatste tien jaren gemeenzaam als de Eurocommunistiche stroming is bestempeld.

Een verrassing? Niet voor wie zich al vele jaren in de geschiedenis van deze partij heeft verdiept. Strikt genomen kon alleen de PCI als een volwaardige Eurocommunistiche formatie beschouwd worden. Lang vóór – in het midden van de jaren zeventig – het Eurocommunisme in de mode kwam, liet het Italiaanse communisme zich al met volstrekt eigen kenmerken omschrijven en had de PCI bijvoorbeeld niet die slepende identiteitscrisis m.b.t. de socialistischelanden. Met of zonder het waarmede Eurocommunisme, het veranderde maar weinig aan de praktijk van de partij. Toen een Turijnse journalist, in '75, met het etiket voor de dag kwam, zei de PCI niet ja en niet neen, en ging gewoon door met het beheer van steden en gemeenten. Pas toen er internationaal enige beweging ontstond rond het Eurocommunisme, sloop de term ook binnen in de papiermolen van de PCI; en even geruisloos is zij er op het zeventiende congres van die partij weer uitgegleden.

Het Eurocommunisme is voor de PCI nooit een papieren realiteit gebleven. Terwijl andere partijen nog worstelden met het woord, gingen de Italiaanse communisten, vanaf '76, de grootste Italiaanse steden beheren. En zoals men weet: het pluche van de schepenzetels is niet erg bevorderlijk voor ideologische bespiegelingen. Dikke boeken over het Eurocommunisme zijn er door de Italiaanse communisten dan ook niet geschreven, maar des te meer heeft de PCI zich de cultuur van het regeren eigen gemaakt, op een manier die tot ver buiten 's lands grenzen belangstelling heeft gewekt. En daarover is dan weer wel gereflecteerd.

Zelf aanwezig op het congres in Firenze (9–13 april) heeft uw dienaar zich verbaasd over de afwezigheid van enige Eurocommunistische noties of retoriek. De Eurocommunistische stroming is niet langer een politiek referentiepunt voor de PCI. Of anders nog: het fenomeen wordt als maatschappelijk irrelevant ervaren. Dat wil niet zeggen dat de Italiaanse communisten zich afwenden van het politieke en electorale lot van hun zusterpartijen; integendeel zelfs. Meer nog dan elders memoreert men "les mésaventures du PCF" en men tekent er bij aan, dat het politieke en ideologische verval van één van de grootste arbeiderspartijen van Europa niet direct tot de meest positieve bespiegelingen noopt. Vanuit het belang van de Europese linkerkant dan.

Links in Europa: in de ogen van Natta, Napolitano en andere Lama's betreft het vooral de socialistische en sociaaldemocratische partijen. Enkel samen met die partijen is er voor de PCI nog een Europese toekomst weggelegd en zij maakt er — als grote massapartij — geen geheim van dat dezelfde reformistische objectieven worden nagestreefd. Vandaar de erg vlotte relaties met de SPD, Labour, de Franse socialisten; kortom, partijen die er niet van worden verdacht een "derde weg" uit de crisis te ontwikkelen.

En de andere Eurocommunistische partijen dan? Zij hebben altijd met ontzag naar de Italiaanse kameraden gekeken. Zelfs nu is er geen zweem van (openlijke) kritiek te bekennen, hoewel het zonneklaar is dat de kleinere Eurocommunistische partijen in een strategische en ideologische impasse dreigen te geraken. De problemen die door de PCI aan de orde worden gesteld zijn fundamenteel. Het gaat om een andere diagnose van de (Europese) arbeidersbeweging anno '86. Het behelst vooral ook een dosis eenheid die in deze beweging moet worden gepompt, omdat, naar de mening van de PCI, deze beweging dreigt te versplinteren onder mokerslagen van de conservatieve en neo-liberale revolutie.

De PCI is een vitale, pluriforme en vooral door en door "nationale" partij. Als geen andere is zij in de voorbije decennia gefrustreerd in haar politieke ambitie, maar dat heeft haar er niet van verhinderd de natuur van het kapitalisme verder te doorgronden, zeg maar de complexiteit van de Westeuropese samenlevingen, en zeker de Italiaanse, te valoriseren. Voor sommigen is hierbij sprake van een "ideologische verglijding"; anderen prefereren dit perfecte aanvoelen van de (zwakke) polsslagen van de Europese arbeidersbeweging boven de retoriek en het utopisme.

De mutaties van het kapitalisme zijn vandaag menigvuldig. Allerlei modernismes komen op de mensen af en slechts zelden ziet men een partij een goede synthese maken van de problemen van deze tijd. De PCI beweert vandaag in het bezit te zijn van een dergelijke (consequent-reformistische) synthese. En zij populariseert die nu ook in Europa, zonder evenwel in eigen land de bijbehorende regeerpraktijk te kunnen voorleggen. Het is – in twee woorden gezegd – een delicate onderneming.

Willens nillens worden de andere Westeuropese communistische partijen daardoor opnieuw geconfronteerd met hun meest wezenlijke dilemma : de relatie tot de sociaaldemocratie.

En wellicht staat men daarbij aan de vooravond van vérstrek-kende veranderingen in de samenstelling van de Europese arbeidersbeweging.